

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) सामाजिकशास्त्रे

परीक्षा : डिसेंबर – २०२३

द्वितीय वर्ष

सत्र – ३

विषय:- प्राचीन भारताचा इतिहास (मौर्यपूर्व काळ) (HC-301)

दिनांक : १२/१२/२०२३

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना : सर्व प्रश्न सोडवा.

प्रश्न १ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) (४०)

१. इतिहास म्हणजे काय ते सांगून इतिहासाच्या विविध व्याख्या लिहा.
२. हडप्पा संस्कृतीचा शोध व विस्ताराची माहिती लिहा.
३. आर्यांच्या सामाजिक जीवनाची माहिती लिहा.
४. जैन व बौद्ध धर्माचा उदय व प्रभाव यावर टिपण लिहा.

प्रश्न २ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (३०)

१. इतिहासाच्या लिखित संदर्भ साधनांची माहिती लिहा.
२. हडप्पा संस्कृतीतील नगररचना पुढील मुद्द्यांच्या आधारे लिहा.
अ . गृहरचना
ब . महास्नानगृह
क . इतर इमारती, रस्ते इ.
३. आर्यांच्या मुलस्थानाबाबतची मत-मतांतरे लिहा.
४. इ . स. पूर्व सहाव्या शतकामध्ये शेती व व्यापार यांचा विकास का व कसा घडून आला ?
५. इ . स. पूर्व सहाव्या शतकातील सोळा महाजनपदांची माहिती लिहा.

प्रश्न ३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (३०)

१. सिंधू संस्कृतीतील धार्मिक जीवन
२. आर्यांची वाङ्मय परंपरा
३. इतिहासाची भौतिक साधने
४. भारतावरील पर्शियन व ग्रीक आक्रमणे

Translation in English

Sub: History of Ancient India (Pre-Mauryan Period (HC-301))

Instructions: Attempt all questions.

Q.1. Answer in detail (Any Two) (40)

1. Write different definitions of history stating what is history.
2. Write about the discovery and expansion of Harappan civilization.
3. Write information about social life of Aryas.
4. Write a note on the rise and influence of Jainism and Buddhism.

Q.2. Answer in brief (Any Three) (30)

1. Write information on written reference tools for history.
2. Write the urban planning of Harappan civilization based on the following points.
  - a. Housekeeping
  - b. Mahasangriha
  - c. Other buildings, roads etc.
3. Write the differences of opinion regarding the origin of the Aryas.
4. Why and how did agriculture and trade develop in the sixth century BC?
5. Write information about sixteen Mahajanapadas of sixth century BC.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (30)

1. Religious Life in the Indus Civilization
  2. Literary tradition of the Aryas
  3. Material tools of history
  4. Persian and Greek invasions of India
-